

بررسی عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی سالمندان شهرستان سرایان در سال ۱۳۹۷

کریم درویش پور^۱ (BSc)، هادی علیزاده سیوکی^۲ (MSc)، حسن رضانی^{۳*} (MSc)

۱- بیمارستان حضرت زهرا (س)، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

۲- گروه آموزش بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران.

۳- دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.

دریافت: ۹۷/۲/۱۵، اصلاح: ۹۷/۴/۷، پذیرش: ۹۷/۴/۲۳

خلاصه

سابقه و هدف: امروزه افراد ۶۰ ساله و بالاتر سریع‌ترین گروه سنی در حال رشد در جهان هستند که می‌تواند کیفیت زندگی مرتبط با سالمندان را در قرن بیست و یکم در کشورهای پیشرفته تحت تأثیر قرار دهد. این مطالعه باهدف تعیین عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی سالمندان شهرستان سرایان در سال ۱۳۹۷ انجام شد.

مواد و روش‌ها: پژوهش حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی بود. نمونه‌ها با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس و با توجه به مشخصات واحدهای موردپژوهش و تمایل آنان به شرکت در مطالعه ۱۲۳ سالمند انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه استاندارد دویخشی (SF12) بود. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۰ و با استفاده از آزمون‌های آماری توصیفی و استنباطی (تی تست، ضریب همبستگی) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: میانگین سنی افراد مورد مطالعه $64/82 \pm 5/38$ سال بود، ۸۷/۸ درصد متأهل و ۳۹/۸ درصد از افراد بی‌سواد و تنها ۱۱/۴ درصد تحصیلات دیپلم و بالاتر داشتند. نمره‌ی کلی کیفیت زندگی افراد سالمند $(33/13 \pm 5/70)$ بود. میانگین نمره کیفیت زندگی مردان $34/50 \pm 5/58$ و زنان $31/60 \pm 5/48$ بود که تفاوت معنی‌داری در نمره کیفیت زندگی مردان نسبت به زنان وجود داشت ($P < 0/005$).

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش نشان داد که سالمندان از کیفیت زندگی متوسطی برخوردار هستند؛ بنابراین لازم است تا توجه مناسبی به برنامه‌ریزی برای حفظ و ارتقاء کیفیت زندگی مرتبط با سلامت سالمندان صورت پذیرد.

واژه‌های کلیدی: کیفیت زندگی، سالمندان، شهرستان سرایان.

مقدمه

پدیده پیر شدن جمعیت جهان به دلایل کاهش میزان مرگومیر ناشی از پیشرفت‌های علوم پزشکی، بهداشت و آموزش و پرورش در نتیجه افزایش نرخ امید به زندگی است. شرایط کنونی افزایش جمعیت سالمندان به‌گونه‌ای است که اعضای انجمن سالمندشناسی فرانسه بر این اعتقادند که، در حال حاضر جمعیت از شرایط انفجاری کودکان به‌سوی وضعیت انفجاری سالمندان تغییر حالت داده است. این وضعیت نشان‌دهنده بهبود سلامت جهانی است، اما چالش‌های خاصی را برای قرن بیست و یکم در کشورهای توسعه‌یافته و پیشرفته ایجاد می‌کند (۱ و ۲). طبق ارزیابی واحد جمعیت سازمان ملل، جمعیت سالمندان در کشورهای درحال توسعه پیش‌بینی می‌شود تعداد آن‌ها به دو میلیارد نفر در سال ۲۰۵۰ برسد. در ایران، طبق سرشماری عمومی نفوس و مسکن کشور سال ۱۳۹۵، ۲۷/۹ درصد از جمعیت را سالمندان تشکیل داده‌اند (۳ و ۴). همان‌طور که طول عمر افراد افزایش می‌یابد، اهمیت رفتارهای ارتقا‌دهنده سلامت نیز، با توجه به حفظ کارکرد و استقلال افراد و افزایش کیفیت زندگی آن‌ها روزه‌روز بیشتر مورد اهمیت قرار می‌گیرد. آشکار است که با افزایش تعداد سالمندان مسائل و مشکلات حمایتی، اجتماعی توان‌بخشی و بهداشتی-درمانی آنان نیز افزایش خواهد یافت (۵). کیفیت زندگی یکی از مهم‌ترین مسائل عصر امروز در مراقبت سلامتی است، در مهورموم‌های اخیر از مهم‌ترین عوامل مؤثر در زندگی افراد به‌خصوص سالمندان و

افراد ناتوان شناخته‌شده است (۶). از سال ۱۹۴۰، زمانی که سازمان جهانی بهداشت سلامتی را به‌عنوان رفاه کامل جسمی، روانی و اجتماعی و نه صرفاً عدم وجود بیماری یا ناتوانی تعریف کرد، مسئله کیفیت زندگی به‌طور پیوسته در تحقیقات و در نتایج عملکرد و مراقبت‌های بهداشتی اهمیت یافت (۷). درواقع عنصر اصلی کیفیت زندگی، سلامت می‌باشد که برای توجه بیشتر به کیفیت زندگی در نظام سلامت، مفهوم سلامت را در ارتباط با کیفیت زندگی مورد مطالعه قرار می‌دهند. بررسی کیفیت زندگی مرتبط با سلامت به یکی از عرصه‌های مهم تحقیقاتی تبدیل شده است. سلامت، تنها شامل تخمین میزان و شدت بیماری نیست بلکه برخورداری از شرایط خوب و کیفیت زندگی مناسب نیز می‌باشد، بنابراین ارزیابی کیفیت زندگی مرتبط با سلامت، جهت استفاده پزشکان و سیاست‌گذاران برنامه‌های سلامت اهمیت بسزایی دارد، چون به‌طور مقطعی تخمینی از وضعیت سلامت افراد ارائه می‌دهد (۸). اما چالش اصلی قرن جدید در این حوزه "زندگی کردن با کیفیتی برتر" است. یعنی با افزایش کمیت جمعیت سالمندی، کیفیت زندگی آن‌ها نیز باید مورد توجه قرار گیرد، در دهه‌های اخیر نیز کیفیت زندگی به‌عنوان بخشی از سلامتی شناخته‌شده و در ارزشیابی برنامه‌های بهداشتی درمانی مورد استفاده قرار می‌گیرد از این‌رو جهت ارتقاء کیفیت زندگی سالمندان در وهله اول نیاز به اطلاعات جامع در مورد کیفیت زندگی آن‌ها هست و این مقوله فقط از طریق سنجش کیفیت زندگی آنان ممکن می‌گردد (۹).

* مسئول مقاله: حسن رضانی

آدرس: بزرگراه شهید چران، خیابان یمن، بلوار دانشجو، دانشکده بهداشت - تلفن: ۹۱۵۸۶۵۴۴۵۶+

E-mail: hasanramzani71@gmail.com

۷۳٪ و ۷۲٪ گزارش گردید. آن‌ها برای بررسی روایی این مقیاس در این پژوهش از روش همگرا استفاده نمودند (۱۳). همبستگی بین سؤالات ۴ خرده مقیاس مؤلفه جسمانی با نمره کل مؤلفه جسمانی بالا بود و سؤالات ۳ خرده مقیاس مؤلفه روانی با نمره کلی بعد روانی نیز همبستگی بالایی نشان داد. شرایط شرکت در مطالعه برای نمونه‌ها، سن بالای ۶۰ سال و تمایل برای شرکت در مطالعه بود. سالمندان شرکت‌کننده در صورت داشتن بیماری ناتوان‌کننده از نمونه خارج می‌شدند. به افراد سالمند شرکت‌کننده اطمینان داده شد که شرکت در مطالعه اختیاری است و آن‌ها می‌توانند در مطالعه شرکت نکنند و یا به بعضی از سؤالات پاسخ ندهند. از نوشتن مشخصات شناسایی بر روی پرسشنامه خودداری شد. همچنین از شرکت‌کنندگان در پژوهش پس از ارائه توضیحات لازم در مورد اهمیت و اهداف تحقیق و محرمانه ماندن اطلاعات کسب‌شده، رضایت‌نامه‌ی کتبی اخذ شد. پس از جمع‌آوری اطلاعات، جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۰ و با استفاده از آزمون‌های آماری توصیفی، تی تست و ضریب همبستگی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. سطح معنی‌داری آزمون‌های آماری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

مطالعه حاضر بر روی ۱۲۳ فرد بالای ۶۰ سال انجام گرفت. میانگین سنی افراد مورد مطالعه ۶۴/۸۲ ± ۵/۳۸، میانگین سنی مردان ۶۵/۳۶ ± ۵/۷۱ و میانگین سنی زنان ۶۴/۹۶ ± ۴/۲۰ سال بود. ۶۵ نفر (۵۲/۸ درصد) مرد، ۱۰۸ نفر (۸۷/۸ درصد) سالمندان متأهل، ۵۴ نفر (۴۳/۹ درصد) از سالمندان درآمد ضعیف و تنها ۱۸/۷ درصد درآمد خوبی را گزارش کردند، ۴۹ نفر (۳۹/۸ درصد) از سالمندان بی‌سواد، ۱۱۶ نفر (۹۴/۳ درصد) در منزل شخصی، ۶ نفر (۵/۷ درصد) همراه با بستگان سکونت می‌کردند. ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه‌ها در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. توزیع فراوانی نمونه‌های مورد پژوهش برحسب مشخصه‌های دموگرافیک

متغیر	تعداد (درصد)
جنسیت	مرد ۶۵ (۵۲/۸)
	زن ۵۸ (۴۷/۲)
تاهل	متاهل ۱۰۸ (۸۷/۸)
	مجرد ۱۵ (۱۲/۲)
	ضعیف ۵۴ (۴۳/۹)
	متوسط ۴۶ (۳۷/۴)
درآمد	خوب ۲۳ (۱۸/۷)
	بی‌سواد ۴۹ (۳۹/۸)
تحصیلات	ابتدایی ۴۲ (۳۴/۱)
	سیکل ۱۸ (۱۴/۶)
	دیپلم به بالا ۱۴ (۱۱/۴)
مردان	بازنشسته ۱۳ (۲۰)
	آزاد ۴۲ (۶۴/۶)
	بیکار ۶ (۹/۲)
	کارمند ۴ (۶/۲)
شغل	خانه‌دار ۴۷ (۸۱)
	بازنشسته ۶ (۱۰/۳)
	کارمند ۵ (۸/۷)

پژوهش‌ها، عوامل زیادی را بر کیفیت زندگی سالمندان مؤثر دانسته‌اند. در مطالعه Bragland (۲۰۰۷) این عوامل شامل عملکردهای اجتماعی، وضعیت سلامتی مطلوب، برخورداری از مسکن شخصی بیان شده است، مطالعه colere در ایتالیا (۲۰۰۷) شرایط محیطی و اجتماعی را عوامل مؤثر در رضایت‌مندی سالمندان و کیفیت مطلوب زندگی بیان کرده است و تنهایی را یکی از عوامل مؤثر در کاهش آن می‌داند (۶). نتایج مطالعات گوناگون نشان داده‌اند که با افزایش سن، به علت اختلالاتی که در سیستم‌های مختلف بدن فرد صورت می‌گیرد، به‌خصوص به علت محدودیت‌های حرکتی، وابستگی فرد به دیگران در انجام کارهای روزانه افزایش می‌یابد، یافته‌های تحقیقات حاکی از آن است که ۵۸ درصد افراد سالمند بالای ۶۵ سال برای انجام فعالیت‌های روزانه خود نیازمند کمک می‌باشند (۱۰). در مطالعه آزادی و همکاران رابطه‌ی معناداری بین کیفیت زندگی با جنس، سطح سواد و وضعیت تاهل مشاهده شد، با مواردی از قبیل سن، وضعیت شغلی و بیمه، رابطه‌ی معنی‌دار آماری مشاهده نشد (۱۱). اگرچه مطالعات متعددی در زمینه‌ی کیفیت زندگی افراد سالمند در کشورهای مختلف انجام شده است (۱۰ و ۱۲). اما به علت محدود بودن پژوهش‌های انجام‌شده در مورد شناخت عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی سالمندان این پژوهش باهدف تعیین عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی سالمندان شهرستان سرایان در سال ۱۳۹۷ انجام شد.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی بود که باهدف تعیین عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی سالمندان شهرستان سرایان در سال ۱۳۹۷ انجام گرفت جهت انتخاب نمونه‌ها، افراد بالای ۶۰ سال، ساکن شهرستان سرایان که به‌نماز جمعه شرکت کرده بودند به روش نمونه‌گیری تصادفی ۱۲۳ نفر انتخاب شدند. نمونه‌ها با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس (سالمندان ۶۰ تا ۶۹ سالی که در مصالای نماز جمعه حضور داشتند) و با توجه به مشخصات واحدهای مورد پژوهش و تمایل آنان به شرکت در مطالعه ۱۲۳ سالمند انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها در این مطالعه یک پرسشنامه دوقسمتی بود که بخش اول پرسشنامه مربوطه به سؤالات دموگرافیک بوده و بخش دوم فرم کوتاه پرسشنامه کیفیت زندگی (SF12) بود. این پرسشنامه دارای ۸ زیرمقیاس است. با توجه به تعداد کم گویه‌ها اغلب نمره کلی فرد مورد استفاده قرار می‌گیرد. دو بعد اصلی این پرسشنامه سلامت جسمانی و سلامت روانی هست که هر کدام دارای زیرمقیاس‌های زیرند. زیرمقیاس‌های سلامت جسمانی: (شامل درک کلی از سلامت خود، عملکرد فیزیکی، سلامت جسمانی و درد جسمانی) و زیرمقیاس‌های سلامت روانی: (مشکلات هیجانی، عملکرد اجتماعی، نشاط و انرژی حیاتی، سلامت روان). سؤالات با مقیاس چندگزینه‌ای Likert (سؤالات ۸ و ۱) Likert ۵ گزینه‌ای، سؤالات (۳ و ۲) Likert ۳ گزینه‌ای، سؤالات (۴، ۵، ۶، ۷) Likert ۲ گزینه‌ای و سؤالات (۱۲ و ۱۱ و ۱۰ و ۹) Likert ۶ گزینه‌ی مورد اندازه‌گیری قرار می‌گیرند. به این ترتیب، مقیاس اندازه‌گیری در ۸ سؤال با نمره مربوط به اندازه‌گیری کیفیت زندگی نمره‌گذاری مستقیم و در ۴ سؤال نمره‌گذاری معکوس بود. نمره کل از جمع نمرات مربوط به سؤالات محاسبه شده است. منتظری و همکاران (۲۰۰۹) نیز روایی و پایایی این مقیاس را در ایران مورد بررسی قرار دادند. برای بررسی پایایی از روش باز آزمایی استفاده نمودند. پایایی ۱۲ سؤال مؤلفه جسمانی و روانی به ترتیب برابر

و نظر آماری معنی دار وجود دارد ($t=0/37, p<0/0005$) هرچقدر درآمد افزایش پیدا می کند، کیفیت زندگی بهتر می شود. بین تحصیلات و کیفیت زندگی سالمندان یک ارتباط مثبت و از نظر آماری معنی دار وجود دارد ($p<0/0005$) هرچقدر تحصیلات بالاتر می رود کیفیت زندگی بهتر می شود. اما بین نمره کیفیت زندگی سالمندان با وضعیت تاهل رابطه معنی داری یافت نشد ($p<0/011$).

بحث و نتیجه گیری

بر اساس یافته های پژوهش سالمندان مورد مطالعه از کیفیت زندگی متوسط برخوردار هستند که با نتایج مطالعات کوشیار که سالمندان کیفیت زندگی متوسط داشتند، مطابقت داشت (۸) و Sartor-Glittenberg نیز در مطالعه خود نمره بالایی را برای کیفیت زندگی سالمندان گزارش نمودند (۱۴). به نظر می رسد وجود تفاوت در کیفیت زندگی سالمندان کشورهای پیشرفته و کشورهای در حال توسعه می تواند ناشی از آمادگی کشورهای پیشرفته در مواجهه با چالش های ناشی از سالمندی جمعیت باشد، در حالی که کشورهای در حال توسعه از این پدیده و پیامدهای بهداشتی، اجتماعی و اقتصادی آن آگاه نیستند و لذا برنامه از پیش تدوین شده ای هم برای مواجهه با این وضعیت ندارند. یافته های پژوهش حاضر حاکی از آن است که مردان سالمند کیفیت زندگی بالاتر از زنان سالمند دارند که با نتایج مطالعات مقصودی (۱۵) و عبداللهی (۱۶) مطابقت دارد. شاید یکی از دلایل بالا بودن نمره کیفیت زندگی در مردان سالمند نسبت به زنان، استقلال اقتصادی بهتر در مردان به نسبت زنان هست. نتایج این پژوهش نشان می دهد که کیفیت زندگی زنان سالمند پایین تر از مردان است.

کیفیت زندگی تحت تأثیر چندین تغییر اقتصادی، اجتماعی و سلامتی هست که هر کدام از این متغیرها می توانند کیفیت زندگی را تغییر دهند و با توجه به رشد خیره کننده سالمندان در جامعه و نبود بستر مناسب باید برنامه ریزان و سیاست گذاران بهداشتی توجه کافی به این قشر از جامعه داشته باشند تا افراد در دوره سالمندی از کیفیت زندگی خوبی برخوردار باشند. یافته های پژوهش حاکی از آن است که سن ارتباط معنادار و معکوسی با کیفیت زندگی داشته است، به طوری که هرچقدر سن افزایش پیدا می کند کیفیت زندگی افراد سالمند کاهش می آید. این یافته ها با یافته های مطالعات وحید راشدی (۹) و درویش پور کاخکی (۱۷) همسو است. با افزایش سن اختلال عملکرد بیشتر می شود و اثر معکوس بر توانایی حفظ استقلال داشته و نیاز به کمک را افزایش می دهد که این مسئله خود می تواند در کاهش کیفیت زندگی سالمند مؤثر باشد. یافته های پژوهش حاکی از آن است که درآمد ارتباط معناداری با کیفیت زندگی داشته و سالمندان با درآمد بالاتر کیفیت زندگی بهتری را تجربه می کنند. این نتایج همسو با نتایج مطالعات جعفریان (۱۸) در ایران و Counsell در هندوستان (۱۹) و Szwarcwald در برزیل (۲۰) است. بیشتر سالمندان منبع درآمد را در سالمندی از دست می دهند و از نظر اقتصادی به دیگران وابسته می شوند. از طرف دیگر هزینه های پزشکی هر سال در ایران افزایش می یابد و توانایی سالمندان برای پرداخت هزینه های پزشکی بخصوص افراد فاقد بیمه درمانی را کاهش می دهد. در این شرایط سالمندان در معرض فشار بیشتری قرار می گیرند در نتیجه برخورداری از پشتوانه مالی مناسب از عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی آن ها به شمار می آید.

ابعاد کیفیت زندگی سالمندان مورد مطالعه در جدول شماره ۲ نشان داده شده است. همان طور که ملاحظه می شود، بیشترین میانگین در میان ابعاد هشت گانه کیفیت زندگی در بعد جسمانی مربوط به درد جسمانی $0/88 \pm 3/47$ و در بعد سلامت روانی مربوط به سلامت روان $1/55 \pm 7/99$ است (جدول ۲).

جدول ۲. میانگین و انحراف ابعاد هشت گانه کیفیت زندگی سالمندان شهرستان سرایان

ابعاد کیفیت زندگی	ابعاد هشت گانه	میانگین و انحراف
بعد جسمانی	درد کلی از سلامت خود	$3/05 \pm 0/64$
	عملکرد فیزیکی	$2/04 \pm 0/63$
	سلامت جسمانی	$2/23 \pm 0/93$
بعد روانی	درد جسمانی	$3/47 \pm 0/88$
	مشکلات هیجانی	$2/34 \pm 0/90$
	عملکرد اجتماعی	$3/99 \pm 1/12$
بعد روانی	نشاط و انرژی حیات	$3/66 \pm 0/95$
	سلامت روان	$7/99 \pm 1/55$

۸۶ درصد از شرکت کنندگان درد کلی از سلامت خود را خوب و بسیار خوب گزارش کردند، در رابطه با احساس درد جسمانی در طول زندگی که سؤال شد «در طول یک ماه گذشته تا چه حد درد مانع انجام کارهای شما شده» ۴۳/۹ درصد (۵۴ نفر) تا حدودی، ۴۶/۳ درصد (۵۷ نفر) خیلی کم و ۹/۷ درصد (۱۲ نفر) زیاد، بیان کردن که درد مانع انجام کارهای ما می شود. حدود ۵۰ درصد از شرکت کنندگان بیان کردند که تقریباً بیشتر اوقات مشکلات جسمی و روحی باعث محدود شدن فعالیت اجتماعی ما می شود (مثل: دیدار با دوستان، خویشتندان و غیره...)، نتایج به دست آمده در خصوص میانگین ابعاد دو گانه سلامت روان، سلامت جسمی و وضعیت کلی کیفیت زندگی در افراد سالمند شهرستان سرایان (بر اساس امتیاز بندی پرسشنامه از ۱۲ تا ۴۸)، نشان داد که میانگین نمره سلامت روانی ۱۸/۹۳، سلامت جسمانی ۱۴/۲۰ بود. همچنین نمره کلی کیفیت زندگی افراد سالمند ۳۳/۱۳ بود (جدول ۳).

جدول ۳. میانگین و انحراف معیار ابعاد ۲ گانه کیفیت زندگی افراد سالمند شهرستان سرایان

جنسیت	سلامت روانی	سلامت جسمانی	نمره کل کیفیت زندگی
مرد	$19/73 \pm 3/26$	$14/76 \pm 2/91$	$34/50 \pm 5/58$
زن	$18/03 \pm 3/52$	$13/56 \pm 2/66$	$31/60 \pm 5/48$
کل	$18/93 \pm 3/48$	$14/20 \pm 2/58$	$33/13 \pm 5/70$

افرادی که به سؤال (به طور کلی در حال حاضر سلامت خود را چگونه توصیف می کنید؟) گزینه خوب و بسیار خوب گزارش کردند، کیفیت زندگی بالاتری داشتند و این ارتباط از نظر آماری معنی دار بود ($p<0/0005$). نتایج حاصل از آزمون تی تست نشان داد که تفاوت معنی داری در میانگین نمره کیفیت زندگی مردان با زنان وجود دارد ($p<0/0005$). طبق امتیازدهی پرسشنامه کیفیت زندگی (SF12)، نمره کیفیت زندگی سالمندان شهرستان سرایان با امتیاز ۳۳/۱۳ متوسط بیان شد. بین سن و کیفیت زندگی سالمندان مورد مطالعه یک ارتباط معکوس و معنی دار وجود دارد ($p<0/0005$) یعنی هرچقدر سن افزایش پیدا می کند، کیفیت زندگی افراد سالمند کاهش می آید، بین درآمد و کیفیت زندگی سالمندان یک ارتباط مثبت

یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که تحصیلات ارتباط معناداری با کیفیت زندگی داشته و این یافته‌ها با نتایج مطالعات مقصودی (۱۵) و زحمتکشان (۶) همسو بود. این نتایج نشان می‌دهد که سواد بالا سبب افزایش سواد بهداشتی و در نتیجه آن کیفیت زندگی را بالا می‌برد. به نظر می‌رسد که تحصیلات نه تنها به طور مستقیم از طریق بهبود رفتار و سبک زندگی سالم می‌تواند با کیفیت زندگی مرتبط با سلامت ارتباط داشته باشد، بلکه به طور غیرمستقیم از طریق فراهم آوردن شغل بهتر، سالمند را در معرض مشکلات کمتر اقتصادی، اجتماعی و غیره قرار دهد. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که با وجود اینکه میانگین نمره کیفیت زندگی افراد متاهل بالاتر از افراد مجرد بود، اما بین آن‌ها رابطه معنادار آماری دیده نشد. در پژوهش Borhaninezhad (۲۱) و Lima (۲۲) نیز بین وضعیت تأهل و کیفیت زندگی رابطه آماری معنادار مشاهده نگردید که با نتایج این تحقیق مطابقت دارد، اما در مطالعه شهبازی (۲۳) و عزیزی (۱۱) ارتباط معنادار بین این دو متغیر یافت شد، شاید بتوان چنین علت این تفاوت را شرایط فرهنگی متفاوت این مناطق بیان کرد. از آنجایی که ترکیب جمعیتی فعلی کشور را نسل جوان تشکیل می‌دهد، لذا با در نظر گرفتن افزایش جمعیت سالمندان در سال‌های آینده (۳)، ارتقاء و بهبود ابعاد متعدد مؤثر بر کیفیت زندگی سالمندان ضروری به نظر می‌رسد. نتایج مطالعه نشان داد که کیفیت زندگی در سالمندان

شهرستان سرایان در سطح متوسطی است. از آنجایی که کیفیت زندگی می‌تواند تحت تأثیر عوامل مختلفی از قبیل (سن، درآمد، شغل، تحصیلات و تاهل) قرار گیرد. لذا توصیه می‌شود برنامه‌ریزی‌هایی در جهت بهبود این عوامل و خدمات پزشکی و بهداشتی در جمعیت سالمندان مدنظر قرار گیرد. همچنین شناخت کافی و علمی از میزان تأثیرگذاری فاکتورهای مؤثر بر کیفیت زندگی در هر جامعه، مکان مداخلات مناسب را به مسئولین و دست‌اندرکاران حوزه‌های مختلف جامعه به‌ویژه متولیان بخش سلامت می‌دهد تا بتوانند با کم‌ترین هزینه، کیفیت زندگی سالمندان را ارتقاء دهند. از محدودیتهای تحقیق عدم دسترسی به تمام سالمندان شهرستان، سواد پایین سالمندان و مشکلات حافظه در پاسخ‌گویی دقیق به سؤالات بود.

تقدیر و تشکر

در پایان لازم می‌دانیم از مسئولین برگزارکننده نماز جمعه شهرستان سرایان که همکاری لازم را داشتند. همچنین کلیه سالمندان محترمی که در اجرای این پژوهش ما را همراهی نمودند، صمیمانه تشکر و قدردانی نماییم.

Factors Affecting Quality of Life of the Elderly in Sarayan City, 2018

K. Darvishpoor (BSc)¹, H. Alizadeh Siuk (MSc)², H. Ramzani (MSc)^{*3}

1. Hazrat Zahra hospital, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, I.R.Iran.

2. Dept of Public Health, School of Health, Torbat Heydarieh University of Medical Sciences (THUMS), Torbat Heydarieh, I.R.Iran.

3. School of public health, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, I.R.Iran.

Quarterly Journal of Caspian Health and Aging; 3(1); Spring&Summer 2018; PP:24-29

Received: May 5th 2018, Revised: Jun 27th 2018, Accepted: Jul 14th 2018.

ABSTRACT

BACKGROUND AND OBJECTIVE: Today, persons 60 years and older are the fastest growing age group in the world which can affect the quality of life of related to elderly people in the twenty-first century in developed countries. The aim of this study was to determine the factors on the elderly's quality of life in Sarayan City, in 2018.

METHODS: In this descriptive-analytic research, 123 elderly people were selected using the available sampling method and according to the characteristics of the units under study. Data were collected using two-part standard questionnaire (SF12). Data were analyzed with descriptive and inferential statistical tests, (T-test, correlation coefficient) using SPSS 20.

FINDINGS: The mean age of the subjects was 64.82 ± 5.38 years. Among them, 87.8, 39.8 and 11.4% were persons married, illiterate as well as diploma and higher education, respectively. The total score of elderly's quality of life was $33.13 (\pm 5.70)$. Mean score of quality of life was 34.50 ± 5.58 and 31.60 ± 5.48 in men and women, respectively. There was significant difference in the mean quality of life score in men compared to women ($p < 0.005$).

CONCLUSION: The results have shown that the elderly have average quality of life. Therefore, it is necessary to pay proper attention to planning to maintain and enhance the quality of life related to the elderly.

KEY WORDS: *Quality of life, elderly, Sarayan City.*

Please cite this article as follows:

Darvishpoor K, Alizadeh Siuk H, Ramzani H. Factors Affecting Quality of Life of the Elderly in Sarayan City, 2018. *cjhaa*.2018;3(1):24-29.

*Corresponding author: Hasan Ramzani (MSc)

Address: Tehran Province, Tehran, District 1, Daneshju Blvd, School of public health, Shahid Beheshti University of Medical Sciences I.R.Iran

Tel: +98 9158656456

E-mail: Hasanramzani71@gmail.com

References

- 1 -Kor A, Moosavi S, Rezamasooleh S, Behnampoor N. Assessment of the correlation between lifestyle and quality of sleep in elderly who referred to retirement center in Rasht. *J Holist Nurs Midwifery*. 2007;17(58):15-22.
- 2 -Faezi M, Rejeh N, Soukoti MS. Assessment of oral health in older people referred to selected dentistry schools of universities of Tehran. *JHPM*.2016;5(1):1-11.
- 3 -Seyedrasooli E, Valizadeh L, Zamanzadeh V, Gasemi O, Nasiri J. The effect of reflexology on sleep quality of elderly: A single-blind clinical trial. *Medical-Surgical Nursing Journal*.2013;2(1,2):11-18.
- 4-Census of Population and Housing in 2016. Available from: <https://www.amar.org.ir/english/>.
- 5-SalariLak S, Gorgin Karaji L, Amiri S. Quality of life in elderly population in Kamyaran district, 2009. *URMIA MED J*. 2013;24(1):24-9.
- 6-Zahmatkeshan N, Akaberian S, Yazdanpanah S, Khoramroodi R, Gharibi T, Jamand T. Assessing Quality Of Life and related factors in Bushehr, s elders-1387-8. *J Fasa Univ Med Sci*. 2012;2(1):53-8.
- 7-Alipour A, Yaseri M, Maheri A, Garmaroudi GR. Health-Related Quality of Life of High School Students in Tehran, Iran. *sjsph*. 2017;14(4):57-72.
- 8-Kooshyar H, Shoorvazi M, Dalir Z, Hoseini S. Surveying Health-Related Quality of Life and Related Factors in the Diabetic Elderly in Mashhad in 2013. *JRUMS*. 2015;14(3):175-88.
- 9-Nabavi S, Shoja M, Mohammadi S, Rashedi V. Health-related quality of life in community-dwelling older adults of Bojnurd in 2014. *JNKUMS*. 2014;6(2):433-9.
- 10-Heidari M, Shahbazi S. Effect of self-care training program on quality of life of elders. *IJN*. 2012;25(75):1-8.
- 11-Azadi A, Taghinezhad H, Azizi M, Mahmodi Y, Jamaladin H. Scrutiny the quality of life elderly in Ilam and its related factors in 2015. *Journal of Nursing,Midwifery and pramedical*. 2016;2(1):29-37.
- 12 -Rantakokko M, Portegijs E, Viljanen A, Iwarsson S, Rantanen T, Life-space mobility and quality of life in community-dwelling older people. *J Am Geriatr Soc*. 2013;61(10):1830-42.
- 13-Montazeri A, Vahdaninia M, Mousavi SJ, Omidvari S. The Iranian version of 12-item Short Form Health Survey (SF-12): factor structure, internal consistency and construct validity. *BMC public health*. 2009;9(1):341-49.
- 14 -Sartor-Glittenberg C, Lehmann S, Okada M, Rosen D, Brewer K, Bay RC. Variablesexplaining health-related quality of life in community-dwelling older adults. *J Geriatr Phys Ther*. 2014;37(2):83-91.doi: 10.1519/JPT.0b013e3182a4791b.
- 15-Maghsoudi M, Mohammadi Bavariani F, Salim S, Nejad Haghighi E, Arabi H. The association between health promoting behaviors and quality of life in the elderly people of Ewaz, 2014-2015. *nnj*. 2016;18(60):16-23.
- 16-Abdollahi F, Mohammadpour RA. Health related quality of life among the elderly living in nursing home and homes. *J Mazand Univ Med Sci* .2013;23(104):20-5.
- 17- Darvishpoor Kakhki A. Factors related to health-related quality of life (HRQoL) of elderly people in Tehran. *Advances in Nursing & Midwifery*. 2014;23(82):8-16.
- 18- Agha nouri A, Mahmoudi M, Salehi H, Jafarian K. Quality of life in the elderly people covered by health centers in the urban areas of Markazi Province, Iran. *sija*. 2012;6(4):20-9.
- 19-Counsell SR, Callahan CM, Clark DO, Buttar AB, Stump TE, Ricketts GD. Geriatric care management for low-income seniors: A randomized controlled trial. *JAMA*. 2007;298(22):2623-3.
- 20-Szwarcwald CL, Souza-Júnior PRB, Esteves MAP, Damacena GN, Viacava F. Socio-demographic determinants of selfrated health in Brazil. *Cad Saude Publica*. 2005; 21(1):54-64.
- 21-Borhaninezhad V, Kazazi L, Haghi M, Chehrehnegar N. Quality of Life and Its Related Factors among Elderly with Diabetes. *sija*. 2016;11(1):162-73.
- 22 -Lima MG, Barros MB, César CLG, Goldbaum M, Carandina L, Ciconelli RM. Health related quality of life among the elderly: A population-based study using SF-36 survey. *Cad Saude Publica*. 2009; 25(10):2159-67.
- 23-Heidari M, Shahbazi S. Effect of self-care training program on quality of life of elders. *IJN*. 2012;25(75):1-8.